

Expedients: Notes sobre la documentació, l'Estat i la llei en els expedients d'adopció transnacional a Guatemala¹

Aquest treball pretén d'oferir una anàlisi dels circuits transnacionals d'adopció a Guatemala, a partir dels resultats d'una investigació etnogràfica actualment en curs. El meu interès se centra en l'anàlisi de les pràctiques de documentació dels processos d'adopció transnacional, i en les oportunitats que una mirada etnogràfica d'aquestes pràctiques ens ofereix, de cara a la comprensió de com s'alteren i subverteixen els procediments legals, en concret, els principis peculiars de translació de normes i accions legals a través dels quals s'ha gestionat l'adopció transnacional –i d'altres pràctiques similars de parentiu– a

Guatemala durant més de trenta anys, entre el 1977 i el 2007.

Sostinc que els procediments que regulen la documentació de les adopcions transnacionals, així com la seva identificació, posterior mobilització i la seva recirculació i politització possibiliten la subversió de la legalitat. Una d'aquestes formes de subversió es produeix mitjançant la cre-

¹ La versió completa d'aquest text, pot consultar-se a Posocco, Silvia (2011) Expedients: Fissured Legality and Affective States in the Transnational Adoption Archives in Guatemala”, *Journal of Law, Culture and the Humanities*, vol. 7 (3): 434-456.

Direcció publicació:

Diana Marre, Nadja Monnet i Beatriz San Román

Continguts d'aquest número

Silvia Posocco

Traducció:

Victòria Badia

Imatges:

Margarita Sikorskaia

Coordinació:

Bruna Álvarez i Victòria Badia

Documentació:

Anaïs Vidal i Bruna Álvarez

Difusió:

Maria Galizia

Subscripció i contacte:

gr.afin@uab.cat

ISSN: 2013-2956

Afin

Grupo de Investigación

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Amb el suport de:

Tranquility

ció d'estats afectius antisocials, incloent paranoia i desconfiança. Uns estats afectius íntimament relacionats amb la història violenta de la Guatemala contemporània, i més concretament, amb la guerra civil que va afectar el país a la segona meitat del segle XX, els efectes de la qual s'aprecien en la militarització i contrainsurgència permanent que caracteritzen la vida al país avui en dia.

En aquest treball m'interessa el desenvolupament d'un enfocament etnogràfic que es pugui aplicar a l'anàlisi de la documentació de l'adopció transnacional. Un enfocament que connecta amb els estats afectius relacionats amb el concepte de mal d'arxiu de Derrida. Des d'aquesta perspectiva, les pràctiques de creació, gestió, resistència, oblit i reaparició dels expedients formen part de processos més amplis de sedimentació social, cultural, històrica i psíquica de les històries de violència i de conflictes. Els expedients d'adopció mostren les relacions entre la documentació oficial, la violència i la llei. Revelen el funcionament de la legalitat, marcant la seva contigüitat –proximitat– amb la violència. A *Fuerza de Ley*, Derrida deconstrueix la relació entre el dret i la justícia, visibilitzant els actes de violència que fonamenten la legalitat. Per a Derrida, els fonaments de la llei sempre impliquen un *coup de force*, un acte performatiu violent de fonamentació de l'autoritat.

Els expedients són també firmes de l'Estat, estan connectats amb les pràctiques documentals de l'Estat i la seva llei, la qual cosa permet que, a través de la

repetitivitat de l'escriptura, puguin desprendre's del seu origen i adquirir altres significats. Des d'aquesta perspectiva, les condicions per subvertir la legalitat de la llei (o la legalitat de les normes jurídiques), com una perspectiva tènue de justícia, estan sempre disponibles.

Crisi del futurisme reproductiu a Guatemala

El 31 de desembre de 2007, la responsabilitat governamental en les adopcions transnacionals a Guatemala va ser reconeguda mitjançant l'aprovació de la Llei d'Adopcions. La pràctica de les adopcions transnacionals a Guatemala va ser revisada el 31 de desembre de 2007, amb la sanció de la Llei d'Adopcions. Una de les conseqüències d'aquesta reforma legal va ser la creació del Consell Nacional d'Adopcions de Guatemala –un organisme independent però finançat pel govern amb el mandat de supervisar tot el relatiu a les adopcions nacionals i transnacionals–. Una conseqüència immediata de la reforma legal va ser la interrupció de la circulació d'adoptats entre Guatemala i principalment Estats Units, tot i que també a d'altres destinacions com Ca-

nadà i Europa. Aquests fluxos migratoris –si se'm permet l'ús d'aquesta analogia per referir-me a l'adopció transnacional– es van produir durant més de trenta anys, arribant al seu punt màxim a la dècada posterior a la finalització del conflicte guatemalenc (1954-1996). El demògraf Peter Selman senyala que durant 25 anys (1975-2000) Guatemala es va situar entre els quatre primers països d'origen en adopcions transnacionals, liderant el *ranking* de països a Llatinoamèrica. Les adopcions internacionals de nens es van quadruplicar a Guatemala entre 1989 i 1998. La tendència va continuar creixent amb els acords postpacificació: per exemple, l'emigració de nens guatemalencs classificats com a 'orfes' als Estats Units gairebé (o pràcticament) es va duplicar en el període comprès entre 2002 i 2006; situant Guatemala com a segon país d'origen de nens adoptats per ciutadans nord-americans el 2005 amb 3.783 nens, després de Xina amb 7.906.

Abans de 2007, els pares adoptius, individualment o en parelles heterosexuales, tramitaven la seva sol·licitud per adoptar un nen guatemalenc a través

d'advocats o notaris i amb la mediació d'agències d'adopció (això no vol dir que les lesbianes i els gais no adoptessin nens guatemalencs; al contrari, els acords privats s'adequaven perfectament a lesbianes i gais rics que volien adoptar). Després de la reforma legal d'aquest any, les sol·licituds d'adopció havien de ser examinades i tramitades pel Consell Nacional d'Adopcions de Guatemala.

Els professionals de l'àmbit jurídic entrevistats a Guatemala el 2009 van expressar la seva frustració per la implantació del nou sistema legal. Consideraven que la nova llei d'adopció era inconstitucional i que el canvi de règim legal suposava una intervenció estatal costosa en un procés que trobaven eficient i sense cost per a l'Estat. Des de la perspectiva d'organitzacions progressistes que treballen temes com la violència contra les dones, drets humans, drets del nen, polítiques contra el racisme o drets indígenes, la reforma legal comporta una intervenció en allò que solia ser un mercat absolutament desregulat, oferint, almenys en teoria tot i que encara no a la pràctica, una nova forma de regulació (veure, per exemple, l'informe

Island

"Adoption in Guatemala: Protection or Market?").

Els efectes d'aquesta reforma van ser visibles ja a principis del 2009. Per exemple, el Consell Nacional d'Adopcions va introduir una moratòria temporal sobre les adopcions transnacionals, l'efecte de la qual va ser la suspensió de sortides de nens a l'estranger. Amb aquesta suspensió, molts orfenats privats van tancar o van reduir considerablement les seves activitats. La crisi sembla estendre's més enllà dels confins dels orfenats (anomenats sovint eufe-

místicament llars) i ONGs, per abastar les "adoption suites" en hotels cars que, després d'haver estat un lucratiu negoci, ara romanen buides.

Comerciant amb sentiments socials i antisocials

Els diferents punts de vista sobre la situació i el propòsit de les reformes legals –intervenció inoportuna i costosa de l'Estat en un sistema de mercat eficient, la regulació necessària de les parts amb interessos privats, etc.– mostren explícitament que l'adopció transnacio-

Twins

nal planteja –tant en un sentit general com en un altre etnogràficament informat i dens– la promesa de noves formes de relació, parentiu i sociabilitat, mentre que, al mateix temps, evoca el fantasma de l'apropiació il·legítima, el comerç sense escrúpols i la degradació i mercantilització dels cossos i de les persones desfavorides –una gamma de modalitats afectives amb àmplia ressonància a la Guatemala contemporània. Moltes investigacions actuals sobre l'adopció transnacional també estan en sintonia amb aquesta doble orientació, però utilitzen un enfocament sobre les possibilitats inherents a les noves subjectivitats i formes de sociabilitat i de parentiu i, per tant, accentua sentiments marcadament socials, en lloc d'antisocials. El treball sobre l'adopció transnacional a Noruega de S. Howell pot servir com un bon exemple d'aquesta trama de sentiments socials. Howell proposa el terme *kinning* per referir-se al procés mitjançant el qual «una persona prèviament desconectada [un nen en aquest cas] es posa en una relació significativa i permanent amb un grup de gent que s'expressa en un llenguatge familiar». Howell afegeix

que el procés de *kinning* és ple i ambivalent, a causa principalment que la incorporació dels nens al nou grup de parentiu implica necessàriament un reconeixement que la història del nen supera el vincle acabat de crear. Segons Howell, aquest excés es refereix a «l'existència de parents biològics desconeguts en una terra estrangera». El meu argument aquí és que l'adopció transnacional s'acosta, analíticament i metodològicament, a través d'un enfocament de la narrativa dels pares adoptius, tal i com fa Howell, a un tipus molt específic de narració que posa l'èmfasi en allò "bo", allò positiu, el sentiment social.

Tanmateix, a través de l'itinerari dels expedients i la resta de documentació, emergeix una disposició més paranoica. L'èmfasi en la documentació suposa necessàriament qüestionar la idea que la història del nen i les seves relacions anteriors a l'adopció siguin desconegudes: és molt el que ha estat documentat, escrit, gravat i, sobretot, distribuït en i a través dels expedients de l'adopció. És més, presentar aquestes històries prèvies com a desconegudes contribueix a la creació de les condicions per

imaginar –i constituir la relació– entre les pràctiques d'adopció transnacional i estats amb sentiments marcadament socioafectius en lloc de sentiments antisocials com la paranoia. Malgrat les útils incursions en l'anàlisi acadèmica dels sentiments antisocials connectats a una sèrie de pràctiques de circulació del nen, el focus torna sovint als sentiments redemptors de salvació, generositat, preocupació o compassió, possiblement com a conseqüència de la preponderància de les metàfores de vincle que caracteritzen els discursos sobre el parentiu, a nivell antropològic i, en certa mesura, a nivell legal. No és aquesta, segons la meua opinió, una anàlisi crítica de l'adopció transnacional que estigui en sintonia amb sentiments antisocials, tot i que els seus paràmetres i l'abast han de ser articulats més clarament i explícitament. Les tensions entre les visions socials i antisocials de la sociabilitat –i de l'anàlisi i la crítica d'aquesta– mostren l'existència de diferents enfocaments analítics, la qual cosa en última instància té conseqüències radicalment divergents en les formes en què es manifesten –o s'oculten– les connexions

entre els fluxos transnacionals d'adopció i les històries locals de violència i conflicte. En aquest treball estic interessada en desenvolupar una anàlisi centrada en els sentiments antisocials presents en l'adopció transnacional. Utilitzo l'adjectiu antisocial en el sentit específic que Lee Edelman dóna al terme, quan s'associen sentiments antisocials a una forma de crítica que es resisteix a ser assimilada en els discursos, pràctiques i modalitats afectives sobre *futurisme reproductiu*.

Segons Edelman, el *futurisme reproductiu* fa referència a una lògica cultural que regula –i, per tant, delimita– l'àmbit polític; a una específica i indiscutida 'economia del sentimentalisme', centrada en la figura del nen com l'eix de la heteronormativitat de "els que lluiten pels nens". En la universalització normativa i coercitiva d'aquesta visió de sociabilitat centrada tant en l'herència familiar com en el futur:

"[...] La imatge del Nen, que no s'ha de confondre amb les experiències viscudes per cap nen històric, serveix per regular el discurs polític –per prescriure el que comptarà com a discurs polític– *imposant a l'es-*

Sleeping mother

mentat discurs l'accés amb antelació a la realitat d'un futur col·lectiu, el status figuratiu del qual no podem conèixer ni dirigir".

En front de l'herència familiar del *futurisme reproductiu*, Edelman proposa una interpretació d'allò polític com una qüestió de pertorbació de l'ordre social, que denomina 'l'equip dels que no lluiten pels nens'. Mentre que Edelman redueix l'anàlisi antisocial a un sentit genèric de raresa com el signe polititzat d'una alteració dels principis normatius de l'organització social, jo considero que l'anàlisi antisocial, entesa en sentit més extens, ofereix moltes possibilitats per a l'anàlisi de l'adopció transnacional a Guatemala. En aquest sentit més extens

Portrait of a mother II

l'anàlisi antisocial seria un projecte crític que intenta de bregar amb la política des d'una perspectiva històrica, cultural i social, considera el *reproductive futurism* i els sentiments antisocials conjuntament i que, per tant, no dóna per fet el *futurisme reproductiu*.

Els expedients d'adopció són complexos, composts per documents diferenciats internament, que interrompen i a la vegada estableixen relacions. Les capacitats executòries d'aquests expedients, tots en format paper, radiquen

principalment en establir la identitat i canviar el status jurídic de les persones involucrades, ja que al mateix temps que extingeix el vincle entre la mare biològica i l'adoptat, n'estableix un de nou entre aquest i el o els pares adoptius.

A la pràctica, aquests canvis d'identitat i l'establiment i ruptura de relacions depenen del conjunt de declaracions escrites, dotades de capacitats afortunades i performatives –com en les *happy performatives* d'Austin– que comporten, indueixen i materialitzen un canvi significatiu en les identitats de les persones involucrades i, crucialment, en la naturalesa i status de les relacions interpersonals. Curiosament algunes declaracions són invalidades, a tots els efectes, per la presència de renúncies que, en certa manera, soscaven o debiliten internament les pretensions d'honestedat o de realitat.

La producció de la documentació sobre adopció transnacional va ser promoguda i regulada per una sèrie de marcs jurídicos. Aquí senyalo un marc jurídic aparentment menor, però molt significatiu, la Llei de la Tramitació Notarial d'Affers de Jurisdicció Voluntària (Decret

54-77), aprovada pel Congrés de Guatemala el 3 de novembre de 1977. Des del 1977 i fins l'any 2007, aquesta llei estableix que el procés d'adopció, tal com ho disposa el Codi Civil, podia ser formalitzat per un notari, sense l'autorització judicial prèvia (Art. 28). La Llei de la Tramitació Notarial d'Affers de Jurisdicció Voluntària de 1977 va ser el marc legal més important i influent per a la regulació de l'adopció transnacional a Guatemala. Aquesta llei va privatitzar, desregular o podria dir-se que va desjudicialitzar el procés d'adopció en el país en el període que s'estén entre el 1977 i el 2007. Aquesta legislació, efectivament, va permetre l'adopció transnacional amb caràcter excepcional a través de la transferència del procés d'adopció dels tribunals a la pràctica privada d'advocats i notaris durant trenta anys.

Finalitzat el procés d'adopció, els expedients eren arxivats a les oficines dels professionals jurídics, els quals estaven legalment obligats a enviar-los als Arxius de la Cort Suprema Guatemalenca. Un cop allà, la majoria dels documents eren conservats al dipòsit i només els expedients més recents es guardaven a les

oficines de la Procuraduría General de la Nación. Els darrers anys, els expedients s'han convertit en objecte de demandes i contrademandes, interposades particularment per dones guatemalenes que, amb el suport i assistència legal d'organitzacions no governamentals, sostenien que els nens, les adopcions transnacionals dels quals aquests documents van permetre, els hi havien pres amb violència o enganys. En els pocs d'aquests casos que van aconseguir arribar als tribunals, l'accés a la documentació va permetre a aquestes dones identificar als seus fills d'entre els milers de desapareguts, els expedients dels quals es conserven als arxius. Sense arxivar –i a causa del seu caràcter fraudulent possiblement sense ni tant sols haver arribat als Arxius de la Cort Suprema– la documentació romania a les oficines de la Procuraduría General de la Nación. Per a aquestes dones, obtenir accés als arxius va ser un procés complicat que van poder superar amb el recolzament i l'assistència legal oferta per organitzacions no governamentals disposades a donar-los suport en les seves peticions. L'accés als arxius va permetre a aquestes dones

reclamar els nens que els foren arrabassats amb violència o enganys a través d'un procés d'identificació consistent en la descripció de marques físiques en els nens, trets que van mostrar com a evidència per poder així constatar la seva identitat. Els assessors legals d'aquestes dones van sotmetre els expedients a un examen minuciós, detectant extenses falsificacions dels registres així com la implicació de professionals legals en els fraus. Com a resultat, a dia d'avui algunes dones han pressionat als tribunals per recuperar els seus nens.

La desaparició d'Esther Zulamitha Rivas Escobar, el 26 de març de 2006, va ser un d'aquests casos. La intensa pressió exercida per la mare de la nena, Esther Rivas Escobar, immediatament després del segrest i la ràpida intervenció i el recolzament ofert per una organització no governamental va donar lloc a la restitució de la menor. En un altre cas, el desenllaç del qual encara està pendent, una dona guatemalena, amb el ple suport i recolzament de la mateixa organització no governamental, va presentar a la Policia Nacional de Guatemala i als Jutjats l'evidència incontro-

vertible adquirida a través de la lectura dels documents d'adopció, que demostren que el nen va ser tret per la força, el 4 d'abril de 2006, i donat en adopció a persona/es als Estats Units. Aquests casos van ocupar un lloc destacat a la premsa nacional i es van situar en diverses ocasions en el domini públic a través de campanyes als mitjans de comunica-

Listening

ció, sovint centrades en les declaracions i actes de protesta, com vagues de fam, amb l'objectiu de sensibilitzar la població i cridar l'atenció sobre els casos de les mares.

Horses

Mal d'arxiu

L'accés als expedients ha posat en qüestió la legalitat dels processos d'adopció transnacional, la qual cosa suggereix que, tot i que encara els casos resolts pels tribunals siguin pocs, molts més romanen a l'espera als arxius d'adopció transnacional. Un enfocament analític centrat en els expedients visibilitza el caràcter extrajudicial dels processos d'adopció a Guatemala en el període 1977-2007. El desafiament etnogràfic que es planteja és el de donar visibilitat a la connexió que existeix entre els expedients i els múltiples relats de nens que desapareixen del país; connexions que s'han posat en evidència en les preocupacions locals sobre la desaparició de nens que antropòlegs com Adams i, més recentment, Metz han identificat en relació al seu treball a Alta Verapaz i a la regió d'Orient, respectivament.

D'aquesta manera, les vides tortuoses dels expedients evocuen –en el sentit performatiu donat per Marilyn Strathern a la labor analítica inherent a l'efecte etnogràfic– estats afectius complexos que no poden ser reduïts únicament a allò personal –ni individual– en

forma d'inquietud i agitació, sinó que s'han de relacionar amb un mal d'arxiu més generalitzat al país. En l'actual conjuntura històrica, quan grans arxius com el de la Policia Nacional de Guatemala estan sent sistematitzats, un enfocament analític centrat en els expedients d'adopció permet, almenys inicialment, la consideració de l'adopció transnacional com un dels mecanismes del terror durant el conflicte guatemalenc i les seves violentes conseqüències. Com Stedman deixa clar en la seva hàbil lectura de la versió francesa de la reflexió sobre els arxius de Derrida, el que es tradueix com a mal d'arxiu és en realitat un arxiu del mal, és a dir: "La malaltia de l'arxiu és també i alhora un arxiu del desastre i de la destrucció, de fet és un arxiu del mal. Derrida [...] remarca una vegada més la institució dels arxius com a expressió del poder de l'estat ...".

Des de la perspectiva de l'antropologia, el que es guanya amb l'ús del concepte del *mal d'archive* de Derrida és una interpretació que permet reconsiderar els processos de repressió, inscripció i re-emergència per connectar-los amb una nova posta en escena de les qües-

tions relatives a l'examen del "mal" del conflicte guatemalenc: el conflicte que va servir de base per a la capillaritat de la comptabilitat extrajudicial de les operacions d'advocats i notaris en els expedients. Des d'una perspectiva d'ansietat epistemològica, els expedients poden analitzar-se en relació a les identitats i les relacions socials, però els expedients són més que això, ja que documenten més de trenta anys d'actuacions d'advocats i notaris que, de manera privada i extrajudicial, però sancionada per l'estat, van realitzar la tramitació dels fluxos transnacionals d'adopció. D'altra banda, els arxius són significatius en un procés de re-emergència de les qüestions relatives al conflicte, i per la possibilitat que un extens i altament refinat conjunt de registres s'hagin de convertir en una qüestió d'arxius del i per al present. Al seu torn, "l'efecte etnogràfic" fa aparèixer aquí el *mal d'archive* com una qüestió específicament etnogràfica.

L'establiment del sistema extrajudicial de tramitació de l'adopció transnacional s'ha de situar en el context de l'anàlisi del conflicte guatemalenc i de les seves violentes conseqüències.

Els fluxos d'adopció transnacional contemporània i el conflicte estan relacionats amb les pràctiques burocràtiques en el moviment transnacional de nens. El model per a aquest tipus de pràctiques burocràtiques va ser ideat durant el conflicte, i va florir a través dels anys més brutals d'aquest. En virtut d'un sistema, els enquadraments legals del qual he descrit i he argumentat, es va establir un sistema de tramitació privada dels fluxos transnacionals d'adopció, les operacions del qual es van relacionar directament amb l'increment en el nombre d'adopcions durant l'última fase del conflicte a finals del 1990 i a la dècada del 2000. De fet, vaig tenir l'oportunitat de documentar etnogràficament l'enfonsament d'aquest sistema després de la introducció de la nova legislació a finals del 2007 i l'inici de les activitats del recentment creat Consell Nacional d'Adopcions.

La qüestió, tanmateix, no és estrictament empírica. Com he suggerit, es tracta de resistir, i per tant de no cedir, a la crida del *futurisme reproductiu*, i de posar en relació la meua anàlisi amb una reflexió sobre la manera en què els

Peter's fields diptich right

expedients suposen la creació i circulació recurrent de conflictes afectius: els sentiments socials i especialment antisocials. La politització dels expedients d'adopcions transnacionals a Guatemala i la mobilització de les dones guatemalencs que volen que se'ls torni els seus fills són processos que també reconfiguren radicalment el concepte d'arxiu de Derrida. L'arxiu ja no és exclusivament el lloc on els registres són guardats i preservats, sinó també el lloc de la memòria i de la recerca dels orígens. El cos de la persona adoptada es converteix en document probatori, en el qual es basen les reclamacions per al seu reconeixement i restitució. L' 'efecte etnogràfic' de Strathern suposa aquí la considera-

Peter's fields diptich left

ció del cos de la persona adoptada com a arxiu: un arxiu d'identitat, però també dels estats afectius relacionats amb el *mal d'archive*, és a dir, l'arxiu del mal del conflicte guatemalenc. L'adoptat, a diferència del Nen del *futurisme reproductiu*, sorgeix com una evidència de la raresa, en termes d'Edelman, el retorn del qual està vinculat a la interrupció dels discursos normatius d'organització social i de parentiu i als processos violents dels quals depenen.

Mentre que el conflicte guatemalenc va proporcionar durant trenta anys el rerefons sobre el qual la transnacionalització, privatització i extrajudicialització de l'adopció es va instal·lar en múltiples formes documentals, a l'actualitat els

arxius actuen en el i per al present en contra del *futurisme reproductiu* (i les seves *'acquisitive socialities'*), permetent repensar el seu lloc a les històries i el passat de violència). L'Oficina de Drets Humans de l'Arquebisbat (ODHA) de Guatemala s'ha ocupat de la qüestió dels nens desapareguts durant el conflicte. En la seva anàlisi, es parla de 'empremtes' o rastres i es formula l'interrogant sobre com s'han produït i manipulat aquestes empremtes, i de com han pogut seguir-se, oblidar-se i esborrar-se. Es destaca, a més, la qüestió relativa a la 'recerca'. Les complexes relacions entre els rastres i les recerques estan emergint gradualment a la Guatemala contemporània. L'ODHA també sosté que, quan pensem en el conflicte de Guatemala, el problema dels nens desapareguts és "un immens arxiu pendent". La paraula 'pendent' capta una característica dels objectes etnogràfics que m'interessen en aquest projecte: estats i documents afectius, sense resoldre, imminents, propers, amb la condició d'estar sempre a punt de succeir, sempre incomplets.

NOTA DE L'AUTORA

La meua investigació sobre els arxius de l'adopció transnacional a Guatemala continua. Si alguna família guatemalenc d'un nen o nena adoptats transnacionalment, alguna persona adoptada a Guatemala o la seva família adoptiva (especialment si són europeus) volgués contactar-me, pot fer-ho a la següent direcció e-mail: s.posocco@bbk.ac.uk.

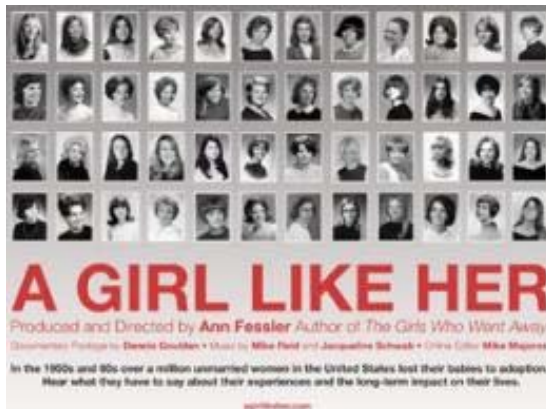
LINKS D'INTERÈS

[A Market for Children: Adoption Fraud in Guatemala](#)

[Programa Todos por el Reencuentro](#)

RECOMANEM

El documental [A girl like her](#), dirigit per Ann Fessler, que es va projectar per primera vegada a Espanya en el VII Congrés Internacional AFIN, ja està disponible per a la seva descàrrega en V.O. amb subtítols en castellà [a la pàgina web de JMan.tv](#).

L'AUTORA DELS TEXTOS

Silvia Posocco

és professora del Departament d'Estudis Psicosocials a Birkbeck (University of London), autora de *Secrecy and Insurgency: Sociality and Knowledge Practices in Guatemala* (University of Alabama Press, 2014) i coeditora, amb Jin Haritaworn i Adi Kuntsman, de *Queer Necropolitics* (Routledge, 2014).

Per obtenir més informació sobre els antecedents acadèmics, publicacions i projectes d'investigació en curs, consulteu [aquest enllaç](#).

L'AUTORA DE LES IMATGES

Margarita Sikorskaia

(anteriorment Margarita D'Valle) va néixer el 1968, a Sant Petersburg, Rússia. Va estudiar al Department of Arts and Graphics, de la Herzen Pedagogical University, a Sant Petersburg. El 1990, Margarita es va traslladar als Estats Units, on actualment viu i treballa. Al llarg de la seva carrera artística, ha exposat les seves obres des de Nova Orleans fins a Sun Valley. El 2000, Margarita va ser elegida per a participar a la Bienal de Minnesota del [Minnesota Museum of American Arts](#). Des del 2010 il·lustra també llibres per a nens.

Més sobre el seu treball a:

www.sikorskaia.com.

PER LLEGIR

A. A. V.V. 2007. *¿Adopciones en Guatemala: Protección o Mercado?* Guatemala: Tipografía Nacional.

Das, V. 2007. *Life and Words: Violence and the Descent into the Ordinary*, Berkeley: University of California Press.

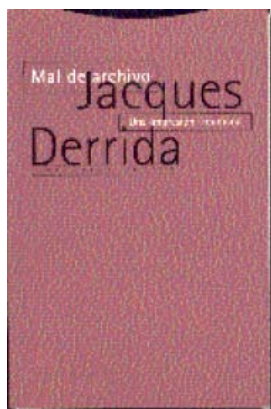
Edelman, L. 2004. *No Future: Queer Theory and the Death Drive*, Durham: Duke University Press.

Leinaweaver, J. B. and Seligman, R. 2009. "Introduction: Cultural and Political Economies of Adoption in Latin America," *Journal of Latin American and Caribbean Anthropology*, Vol. 14(1), pp. 1–19.

Oficina de Derechos Humanos del Arzobispado de Guatemala. 2005. "Hasta Encontrarte: Niñez desaparecida por el conflicto armado interno en Guatemala", Guatemala: ODHA

Steedman, C. 2009. "'Something she Called a Fever': Michelet, Derrida, and Dust (Or, in the Archives with Michelet and Derrida," a: Bluin Jr, F. y Rosemberg, W.G. (eds), *Archives, Documentation and Institutions of Social Memory: Essays from the Sawyer Seminar*. Ann Arbor: University of Michigan Press.

Strathern, M. 2007. "Property, Substance and Effect: Anthropological Essays on Persons and Things". United States State Department, *Intercountry Adoption*, Febrer.

Derrida, J. [1995] 1997 *Mal de archivo: Una impresión freudiana* Madrid: Trotta Editorial

Derrida s'enfronta amb la necessitat d'abordar de manera nova la problemàtica de l'arxiu i les conseqüències ètiques, polítiques, institucionals i jurídiques que les noves tècniques d'arxiu (com ara el correu electrònic) comporten. Per això pren com a referència les imatges i metàfores utilitzades per Freud i la psicoanàlisi. *Mal de archivo* mostra també els arxius del mal, de les catàstrofes, les guerres i la violència, subjectes sempre a polèmics revisionismes que ens obliguen a recuperar l'experiència de la memòria i el retorn a l'origen en el sentit freudià de l'expressió.

Marre, D. and Briggs, L. (Eds) 2009 *International Adoption: Global Inequalities and the Circulations of Children* New York: New York University Press

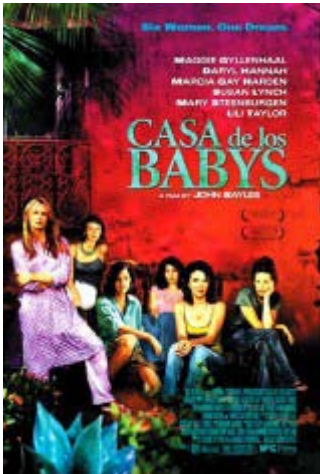
L'adopció transnacional obre una finestra a les relacions entre nacions, les inequitats entre rics i pobres, i la història de la raça i la racialització. A diferència de la major part dels treballs anteriors sobre la matèria, centrats gairebé exclusivament als Estats Units, aquest llibre considera les perspectives d'un bon nombre de països d'origen i recepció, sintetitzant els seus complexos i, a vegades contradictoris, efectes.

Posocco, S. 2014 *Secrecy and Insurgency: Socialities and Knowledge Practices in Guatemala* Tuscaloosa, Alabama: The University of Alabama Press

Aquest llibre gira entorn de les experiències dels combatents de la guerrilla Fuerzas Armadas Rebeldes després dels acords de pau signats el desembre del 1996 entre el govern guatemalenc i els insurgents. Posocco hi presenta un vívid relat etnogràfic del secret com a forma de socialització i com a pràctica de coneixement, traçant els contorns dispersos i intermitents de les relacions socials a la guerrilla, en el qual es revelen les dimensions de gènere i les subjectivitats en un context local marcat per la violència i el ràpid canvi social.

PER VEURE

Casa de los Babys

Ficció - 95 min.

Director: John Sayles

EE.UU., 2003

Sis dones nord-americanes es troben en una de les situacions emocionalment més importants de la seva vida: totes estan esperant el moment en què se'ls lliurarà un bebè en adopció. Hostatjades en un exòtic motel sud-americà regentat per la simpàtica Senyora Muñoz, esperen ansioses que la burocràcia local gestioni les seves peticions d'adopció per uns nou nats d'un orfenat local. A mesura que transcorren les setmanes, elles van tenint temps de compartir l'angoixa i l'esperança que els produeix l'aclaparador desig de tenir un fill. (FILMAFFINITY).

Discovering Dominga: A Survivor's Story

Documental - 60 min.

Director: Patricia Flynn

EE.UU., 2003

Denese Becker Alegría, una manicura que viu a Iowa, descobreix que ella és de fet Dominga Sic Ruiz, una de les supervivents que va escapar a la massacre a la serra Maya de 70 dones i 107 nens per part de l'exercit guatemalenc. A Dominga la van portar a un orfenat a Rabinal i més tard va ser adoptada per un ministre baptista d'Iowa. Amb l'ajut del seu cosí adoptiu, Denese va buscar la seva família a Guatemala i va tornar a Rabinal per retrobar-los i compartir records de la ciutat, la família, i també les massacres. El trauma de ser testimoni, sobreviure, oblidar i recordar és capturat en aquest documental com una lluita per intentar esbrinar la veritat.

Philomena

Ficció - 98 min.

Director: Stephen Frears

Regne Unit

2013

Explica la història real de Philomena Lee, una dona irlandesa que, després de quedar-se embarassada quan era una adolescent, es va veure obligada a donar el seu fill en adopció. Més tard es dedica a buscar-lo durant cinquanta anys. La pel·lícula, protagonitzada per Judi Dench, va ser nominada a l'Oscar. Aquest film ha inspirat a milers de dones a explicar les seves pròpies històries sobre el fet de veure's obligades a renunciar als seus fills i donar-los en adopció. (FILMAFFINITY).

NOTÍCIES AFIN

Workshop i presentació del llibre *Maternidades, procreación y crianza en transformación*

El 26 de febrer, a l'Espai Francesca Bonnemaison de Barcelona, el grup AFIN va realitzar el Workshop i presentació del llibre *Maternidades, procreación y crianza en transformación*, editat per Carmen López, Diana Marre i Joan Bestard, i publicat per l'editorial Bellaterra.

L'acte, presentat per Carmen López (Dra. en Antropologia i Professora de la Universitat de Barcelona), es va iniciar amb una ponència de María Isabel Jociles (Dra. en Sociologia i Professora de la Universidad Complutense de Madrid), qui es va referir a la necessitat d'analitzar i estudiar les maternitats des de la diversitat amb una mirada plural, ja que hi ha diferents tipus de maternitats i mares, a la vegada que una persona pot tenir més d'una "mare" –biològica, genètica, social– o experimentar diverses "maternitats" –famílies reconstituïdes, de lesbianes, per subrogació o adopció, o per donació de material genètic.

A continuació es va realitzar la presentació del llibre, a càrrec d'Anna Piella (Dra. en Antropologia i Professora de la Universitat Autònoma de Barcelona), Dolores Comas d'Argemir (Dra. en Antropologia i Catedràtica de la Universitat Rovira i Virgili) i Silvia de Zordo (Doctora en Antropologia i Investigadora Postdoctoral Beatriu de Pinós a la Universitat

de Barcelona). Anna Piella va centrar la seva anàlisi en el concepte de procreació, enllaçant-lo amb les teories del parentiu en Antropologia.

Dolores Comas d'Argemir va centrar la seva anàlisi en l'esfera de la cura, l'absència d'una terminologia adequada per anomenar figures noves en les famílies actuals, la relació amb la intervenció política, la cura des de la "alteritat", en el sentit de què passa quan qui se suposa que ha de tenir cura, ha de ser alhora cuidada. Silvia de Zordo es va referir a la situació de la maternitat a Espanya i Europa en general, i a les noves formes de maternitats i paternitats des de la subrogació.

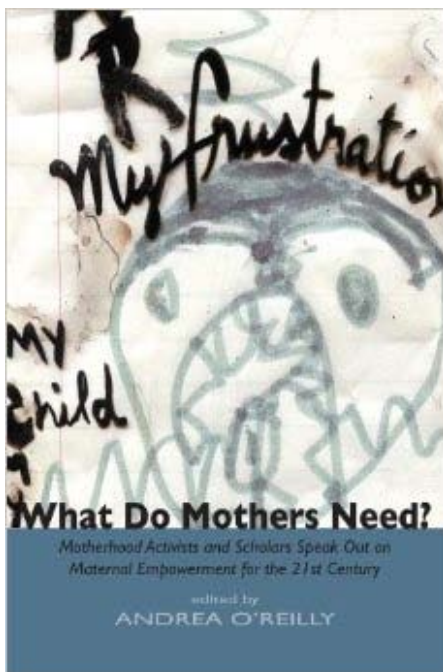
Finalment, Xavier Roigé (Dr. en Antropologia i Degà de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona) va realitzar una ponència sobre els nous models familiars, basant-se en els diversos rols que els pares divorciats exerceixen amb els seus fills i filles, des del pare-absent al pare-present, passant per tota la gamma de responsabilitats parentals que els homes assumeixen quan es divorcien de les mares dels seus fills i filles.

En el col·loqui posterior, els assistents aportaren qüestions vinculades a la transmissió de la memòria i com aquests nous models familiars transmetrien la seva memòria als descendents; es va incidir en les permanències que es continuen transmetent en les famílies; i es va debatre àmpliament sobre les

connotacions que tenen paraules com "mare" o "pare", en lloc d'anomenar-les "aparell reproductor" i "esperma", per exemple, intentant fer un exercici de diferenciació entre els processos merament biològics i la construcció social que la cultura en fa.

**Publicació de la ressenya del llibre
D' Andrea O'Reilly, ed. (2012),
*What Do Mothers need?:
Motherhood Activists and Scholars
Speak Out on Maternal Empowerment
for the 21st Century*,
realitzada per Bruna Álvarez**

A l'últim número del *Journal of the Motherhood Initiative for Research and Community Involvement* (Fall/Winter, 2013, Vol. 4, no. 2), titulat *Motherhood in the Global Context*, s'ha publicat una ressenya del llibre editat per Andrea O'Reilly, *What do mothers need? Motherhood Activists and Scholars Speak Out on Maternal Empowerment for the 21st Century*, publicat per l'editorial Demeter Press.

La ressenya, realitzada per Bruna Álvarez, explica com el llibre relaciona les pràctiques de la maternitat actual amb el patriarcat i busca formes d'empoderament de les dones per millorar la seva qualitat de vida i la dels seus fills i filles. El llibre critica la maternitat intensiva per afavorir i reproduir el discurs dominant de la bona maternitat, sense tenir en compte els discursos de les maternitats diverses, analitzats en diferents capítols del llibre. Així mateix, el llibre també fa referència a la importància d'una maternitat digna per al benestar dels fills i filles, així com de l'equitat de gènere entre mares i pares com element positiu de socialització, de manera que també es produeixin canvis socials a través de la maternitat, la paternitat i la criança. Finalment, el llibre fa referència al dilema maternitat-treball, com aquest és viscut per moltes mares, i les diverses opcions que prenen.

**Disponibles online els vídeos
del VII Congrés Internacional AFIN**

Ja estan accessibles a internet els vídeos del VII Congrés Internacional AFIN "A diez años del boom de la adopción: abriendo nuevas perspectivas", celebrat el passat mes de novembre a Pontevedra. Des d'AFIN volem fer públic un cop més, el nostre agraïment a Ma-naia i a la Universitat de Vigo, que van acollir el nostre congrés en aquesta edició i ens van brindar una organització tan càlida com eficient. Els vídeos es poden veure [en aquest enllaç](#).